

Največji slovenski dnevnik
v Združenih državah
Velja za vse leto . . . \$6.00
Za pol leta \$3.00
Za New York celo leto . . . \$7.00
Za inozemstvo celo leto . . . \$7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in
the United States.
Issued every day except Sundays
and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHELSEA 2878
NO. 141. — STEV. 141.

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1879

NEW YORK, TUESDAY, JUNE 17, 1930. — TOREK, 17. JUNIJA 1930.

TELEFON: CHELSEA 2878

VOLUME XXXVIII. — LETNIK XXXVIII.

REVOLUCIJA NA KITAJSKEM V POLNEM TEKU

KITAJSKA NACIONALISTIČNA ARMADA SE NAGLO UMIKA PRED NAPREDUJOČIMI VSTAŠI

Južni vstaši nimajo toliko sreče kot njihovi severni tovariši. — V eksploziji v Čuhovu je bilo usmrčenih sto mož, nad tristo jih je bilo pa poškodovanih. — Severna zveza je prevzela kontrolo nad carinami v Tiensinu.

SANGHAJ. Kitajska, 16. junija. — Cete nakinskoga nacionalistične vlade so bile začasno ustavile prodiranje vstašev pri Wuhangu, pozneje so se pa morale umakniti, kajti sovražnik je napredoval pri Hankovu in Yanjangu. Nacionalisti so imeli jako velike izgube.

Petdeset tisoč nankinskih vojakov, pod osebnim poveljstvom predsednika Kaj Šeka, je pognalo v beg južne vstaše pri Čangsi in Yohovu.

Kaj Šek je storil veliko napako s tem, da je posvetil večjo pažnjo svojim južnim kot svojim severnim nasprotnikom. Severnjaki so že tako daleč prodri in tako dobro utrdili svoje postojanke, da jim vladne cete ne bodo zlepa kos.

SANGHAJ. Kitajska, 16. junija. — Dne 10. junija je eksplodiralo v Čuhovu, trideset milij južno od Čangse municipijsko skladišče. Pri tem je bilo usmrčenih sto oseb, nad tristo pa težko poškodovanih.

To priliko so hoteli izrabiti kaznenci v neki bližnji jetnišnici ter skušali pobegniti. Stražniki so jih dosti postrelili, ostalim pa preprečili izvršitev načrta.

PEKING. Kitajska, 16. junija. — Severna zveza je prevzela danes upravo nad carinami v Tiensinu ter imenovala carinskim komisarjem Angleža Putnama Weala. S tem bo severna zveza vsak mesec šesttisoč dolarjev na dobičku. Do sedaj je šel ta denar v Nakking, in Kaj Šek ga je porabil izključno le za armado oziroma nabavo orožja.

POGLAVAR HEIMWEHRA IZNAN

Z aeroplamom so ga spremili v Benetke. — Drugi korak kancelarja avstrijske republike, Schoberja.

ARABI PROTESTIRajo PROTI SMRTNI OBSODBI RADI STAVKE

JERUZALEM. Palestina, 14. jun. Na nekem zborovanju, katerega se je udeležilo dosti Arabcev, je bilo sklenjeno, da se poklicke v torek na stavko vse v Jeruzalemu in okolici živeče Arabce, da se protestira proti smrtni obsodi, ki je bila izrečena nad tremi Arabci, ki so izvršili umore tekmo židovsko-mohamedanskih bojev tekmo preteklega avgusta.

OSEM MRTVIH V VIHARJU V CHILE

SANTIAGO, Chile, 14. junija. — Vihar, ki je divjal tekom zadnje noči po južnem delu republike Chile, je povzročil najmanj osem smrtnih slučajev. Žice so bile raztrgane po vsem okraju in pet odraslih in trije otroci so bili ubiti v Chihuquen, kjer je bil porušenih 20 hiš in policijski glavni stan.

Valparaiso, Vina del Mar, San Antonio in to mesto so vse trpeli radi silnega vetra in dežja, ki je nekaj preklinil brzjavne in tudi druge svezne.

ADVERTISE
n "GLAS NARODA"

VELIK VPLIV PREMOGOVNIH BARONOV

V LUCERNE, Penna. Jim ni treba plačevati nikakih davkov. — Druge velike predpravice. — Zmaga pred najvišjim sodiščem.

LUCERNE, Pa., 15. junija. — Zelo slabo so informirani oni, ki domnevajo, da so lastniki premogovnikov v ozemlju antracita manj požrešni in boljši, kot oni v Colordavi in drugod.

Lastniki rogov so z tem, da niso hoteli plačati naloženih davkov, spravili Lucerne okraj, ki je največje skladišče vsega sveta na antracitu, v velikansko zmudo.

Prav do najvišjega sodišča države so tirali podjetniki svoje tožbe — ter seveda zmagali.

Vrednost svojih zemljišč so potisnili navzdol za 65 milijonov dolarjev.

To pomenja izgubo za številne točne prizadetih občin, ki so odvisne od davka na premog. Dosti občin ni bilo zmožnih plačati mezdov svojih uslužencev. Raditev se izbruhnilo stavke učiteljev in učiteljev. Tekom preteklega leta je bila ustanovljena unija učiteljev.

Podjetniki pa niso zadovoljni z materialnimi prednostmi, pač pa so najeli tudi časopisje, da se opravičijo.

DOM CLEMENCEAU-JA MUZEJ

PARIZ, Francija, 16. junija. — Dom Georges Clemenceau-ja na Rue Franklin, kjer je živel tekom zadnjih dvajsetih let ter tudi umrl, je bil izpremenjen v muzej velikodušnosti nekega Amerikanca, ki pa ne želi, da se ga imenuje.

Potom ameriškega odvetnika, ki živi v Parizu, je bila najeta vsa hiša, v kateri je živel Clemenceau. Sedaj pa je kupil od dedičev Clemenceaua vse pohištvo, kot je bilo, ko je umrl stari "tiger", z izjemo slike Claude Moneta, katero je hotela družina ohraniti v svoji lasti.

STRAŠNE POSLEDICE EKSPLOZIJE

Vzrok v eksploziji v Perth Amboy, N. J. najbrž ne bo mogoče dogmati. — Petdeset oseb ranjenih, četrtna milijona dolarjev škode.

Včeraj je posebna komisija natančno preiskala pozorišče v Perth Amboy, kjer je nastala v nedeljo zvezcer strahovita eksplozija na Smith Street. Eksplozija je sledil požar, ki je zahteval dve cloveski žrtvi. Podajoče zdovje je namreč pokopal pod seboj dve ženski ter ju smrtno poškodovano.

Komisija ni mogla ugotoviti vzroka nesreče.

Policija pa nazaj temu domneva, da je eksplozionalna bomba v trgovini Davida Sassa. Neki privatni detektiv je ugotovil, da je začel puščati plin in napolnil hišo. Toda vse to temelji le na domnevah.

Škoda, ki jo je povzročil požar, znaša 235.000 dolarjev. Včeraj je zapustilo bolnišnico petdeset oseb, ki so bile tekom glašenja več ali manj poškodovane.

O Sassoovi trgovini ni nobenega sledu.

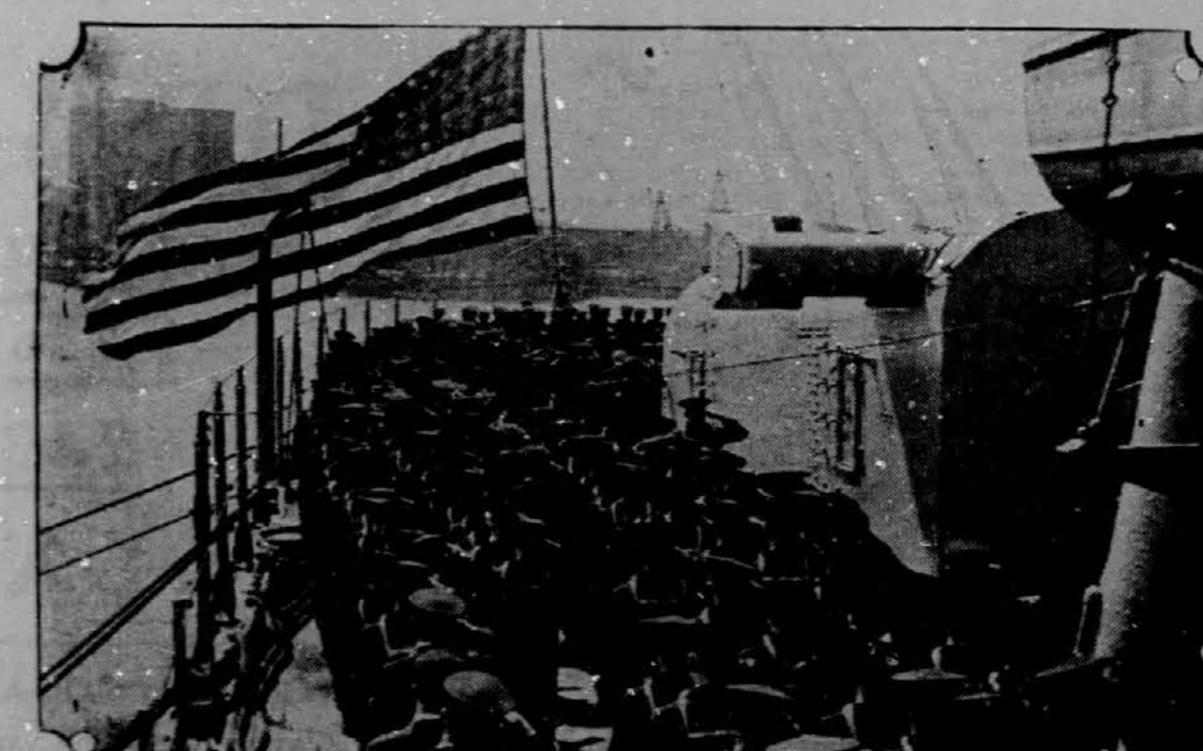
NEWYORSKI IZLETNIKI

Poletje se bo pričelo šele pravzaprav 21. junija, a mnogi so že včeraj praznivali prilet poletja, kajti vsa kopališča so bila nabito polna. Ceprav ni temperatura segla preko 84 stopinj, so vendar številni omagali. Na Coney Islandu se je izgubilo dosti delata, da jih zopet spravi nazaj starši. Tudi Atlantic City in Asbury Park sta imela največjo množico tekom te sezone.

NOV POLET SERGIJEV-SKEGA

Kapitan Boris Sergijevski, prejšnji častnik carske ruske armade, se je dvignil včeraj zopet v zrak ter dosegel višino kakih trideset tisoč čevljev. Poslužil se je novega Silokorskijevega amfibiskskega aeroplana. Frits Harder iz Nemčije je dosegel višino 27,749 čevljev dne 6. novembra 1928.

NA ČAST AMERIŠKI ZASTAVI

V soboto je bil praznik ameriške zastave. Po vseh krajih so se vrstile velike slavnosti, pa tudi armada in mornarica sta izkazali potrebitno čast temu najvišjemu narodnemu emblemu.

NAD STO OSEB UMORJENIH V MACEDONIJI

Zurnalista zadnja žrtev komitaškega spora. — Morilci, ki so nastopili po naročilu komitaškega komiteja, so bili prijeti.

SOFIJA, Bolgarska, 15. junija. — Ves kot sto ljudi, ki zapuščajo več kot 250 sirot, je postal tekom preteklega leta žrtev macedonskega vataškega gibanja. To gibanje se je pričelo z umorom komitaškega voditelja generala Protegerova dne 7. julija 1928.

Od takrat naprej so bili njegovi pristaši zaporedoma morilno napadeni, najprej pončati, nato pa po belem dnevu, na deželnih cestah ali pa v njih hišah.

Umore je treba staviti večinoma na konto tovarisev Ivana Mihajlova, a tudi druge skupine macedonskih vatašev imajo na sumu, čeprav se oblastim dosedaj še ni posrečilo najti odpomoči proti temu divjanju.

Veliko razburjenje je na Bolgarskem radi te pravcate serije umorov, ki spravljajo deželo v slab sloves.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno v Sofiji veliko ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Spominjati se moramo, da je bil minister za notranje zadeve v ministrstvu Stambolijskega, umorjen, ker si je prizadeval končati celo vrsto umorov, ki so bili zvršeni v imenu nacionalističnih stremljenj Ma-

cedonov.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Spominjati se moramo, da je bil minister za notranje zadeve v ministrstvu Stambolijskega, umorjen, ker si je prizadeval končati celo vrsto umorov, ki so bili zvršeni v imenu nacionalističnih stremljenj Ma-

cedonov.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel, da je umoril žurnalista, katerega ni niti posebno poznal, ker mu je macedonski komitej ukazal izvršiti umor.

Zadnjih je postal dobro znani žurnalista Vasilij Pundev žrtev morilnega napada. Ta stvar je vzbudila prav posebno ogorčenje, ker se je v tem slučaju policiji posredilo arretirati morilca ter ga izročiti bolgarskim oblastim. Atentator je rekel,

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIAN PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President Louis Benedik, Treasurer
Places of business of the corporation and addresses of above officers:
116 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.
"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays.

For the year ending June 30, 1930	Za New York za celo leto	\$7.00
in Canada	Za pol leta	\$3.50
Za pol leta	Za inozemstvo za celo leto	\$7.00
Za celo leto	Za pol leta	\$3.50

Subscription Yearly \$6.00.

Advertisement on Agreement.

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan in vsevsem nedelj in praznikov.

Dopis brez podpisa in osebnosti se ne priobdjuje. Denar naj se blagoviti po Money Order. Pri spremembah kraja naslovnikov, prosimo, da se nam tudi prejemanje bivališča nasnameni, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 116 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: Chelsea 2878

NEVARNOSTI DELA

Pred kratkim je izdal Edison L. Bowers knjigo, značilnim naslovom: "Is it safe to work?"

Ali je delo varno?

Onemu, ki ne more takoj odgovoriti na to vprašanje, je treba prečitati poročilo National Safety Councila.

Iz poročila je namreč razvidno, da se je lani v Združenih državah pri delu smrtno ponesrečilo triindvajset tisoč delaveev, dočim se jih je nad tri milijone več ali manj težko poškodovalo.

Nekateri prištevajo k temu še nesreč z avtomobili.

Pri avtomobilskih nesrečah se je smrtno ponesrečilo enaintrideset tisoč oseb, dočim presega število lahko in težko poškodovanih en milijon dvestotisoč.

Te ogromne številke pripisujejo stremljenju po naglici in zahtevam modernega časa, katerim je naglica eden poglaviti smotrov.

Res je, da je vzrok številnih nesreč želja po čimprejšnji dosegi cilja, pa naj bo cilj tak ali tak.

Bowers pa navaja v svoji knjigi povsem drugo dejstvo, ki ima še bolj usodepolne posledice kot naglica.

To je pomanjkanje varnostnih naprav v tevračni, rudnikih in pri strojih.

Nekatere velike korporacije sicer posvečajo varnostnim napravam izredno veliko pažnjo in pozornost, dočim se lastniki manjših obratov boje prevelikih stroškov ter store v tem pogledu le malo ali pa nič.

Takim gospodarjem priporoča Bowers, naj odslove iz službe vsakega neprevidnega delaveva, kajti nepreviden delavec ogroža zdravje in življenje svojih tovarisev.

Taka metoda bi po Bowersovem mnenju navajala druge k večji pazljivosti.

Kot po raznih evropskih državah, je tudi po ameriških industrijah uvedeno prisilno zavarovanje za slučaj nesreče oziroma smrti.

Prisilno zavarovanje je pa le enostransko sredstvo. Uvesti bi bilo treba tudi prisilne odredbe za preprečenje nesreč.

V tem pogledu se je pa dosedaj storilo še bore malo.

Merodajni faktorji plačajo svoje prispevke zavarovalniškim družbam, zavarovalniške družbe oziroma pristojne oblasti pa uveljavljajo odredbe za preprečenje nesreč, toda te odredbe običajno ne odgovarjajo svoji svrhi.

Delavec in gospodar bi moral v tem pogledu delovati roko v roki.

V marsikaterem slučaju pa to ni mogoče, kajti v obupni borbi za vsakdanji kruh, so nekateri delaveci bolj v skrbah za svoj borni zaslужek kot pa za svojo lastno varnost.

Naglica pri delu povzroči marsikatero nesrečo.

Se več nesreč pa povzroči naglica, s katero delajo posavne in jih uveljavljajo.

Mehika proti ženskam v hlačah

Zupan mesta Matmorso v Mehiki je nedavno izdal odlok, ki prepoveduje ženskam v hlačah vstop v mesto. Ameriške turistične družbe, ki prirejajo često izlete na mehiška tla, so namreč uvedle pri delu moške hlače, ker so bolj praktične nego ženska oblačila in ker domačini na mehiškem ozemlju nimajo običajnih udobnosti. Krepostni mehiški župan je z nejelo gledal to počujljivo noho ter se je naposled osokoli doimenjenega odloka. Komaj je bila nova naredba objavljena, že se je pokazala na obzoru karavana ameriških potnikov, ki niso imeli pojma o novem zakonu. Veliko je

Iz Slovenije. Dopisi.

Odkritje Cankarjevega spomenika na Vrhniku.

Odbor za Cankarjev spomenik na Vrhniku poroča, da se okrije spomenik v nedeljo, dne 27. julija 1930. Isti dan se bo odkrila tudi spominska plošča na rojstni hiši.

Odbor vabi vse rojake, kateri bojo na obisku v domovini, da se te slavnosti udeleže.

Sladko ginjeni možiček pa ni ubogal svoje ženske. Trdovratno je vtrajal pri svetjem skelepu, če, danes bom "him". Končno je priporočal po cesti voz. Samomorilnega kandidata so naložili na voz in vozniški ga je prepeljal na njegov dom, kjer je zdaj pod budnim očesom ženke, ki bo že skrčela, da se bo možiček strelnil in si pregnal iz grave samomorilne misli.

Od samouka do univerzitetnega profesorja.

Ljubljanska univerza je imela teden nemalo senzacijo, ko se je raznesla novica, da se je prijavil k inženirskemu izpitu okrog 50-letnega gospoda, ki je prišel iz Zagresa. Kmalu se je razvedelo, da je inženirski kandidat na polju elektrotehnike pa tudi v področjih strojne tehnike velik strokovnjak, čeprav ni imel prilike, da bi redno študiral tehniko na univerzi.

Bil je to Miroslav Plohl, rodom Slovenc, prirojen v Celje, ki pa živi že dalje časa v Zagrebu. Plohl je posečal gimnazijo v Gorici, nato se je vpisal tudi na vojno mornariško akademijo, ki jo je tudi dokončal. V mornariški karieri je napredoval ko korventnega kapitana, nakar je bil po prevratu upokojen. Pri mornarici že se je kot častnik zelo odlikoval, s svojim tehničnim znanjem, zaradi česar so ga imenovali za tehniškega inspektorja na velikih ladjah.

Po prevratu je bil Plohl zaposlen v raznih tovarnah, nekaj časa tudi na Dunaju in na Reki, v prostem času pa se je tudi sedaj kakor že poprijel v mornariški službi intenzivno bavil s tehničnim študijem. Pisal je tudi zadavne znanstvene članke in razprave, s katerimi je zbulil občjo pozornost. Imel je veliko znanstvenih uspehov zlasti na elektrotehničnem polju.

Na podlagi praktičnega in teoretičnega delovanja v tej stroki je bil pred nekaj leti poklican na zagrebško univerzo, kjer je bil na tehniški fakulteti kontraktualni nastavnik. Ustvaril si je na elektrotehničnem zavodu univerze v velikim trudom laboratorij, kjer je preživil dneve v neumornem delu, sistematično snovanju in nepretrganem študiju.

Na njegovo prošnjo ga je zato ljubljanska fakulteta priprustila k izpitu, kjer je pokazal, da je bila ta edočitev več kot upravičena. Pred izpitom komisijo je že starejši gospod kandidat odgovarjal na vse vprašanja oddeleni in si tako pridobil inženirsko diploma.

Z ozirom na svoje ogromno znanja bo inženir Miroslav Plohl najbrž imenovan za univerzitetnega profesorja na zagrebški tehniški fakulteti, kjer deluje sedaj že šesteto let kot kontraktualni uradnik.

Plen pobeglih tihotapev.

Pred nekaj dnevi je nameravala družba 4 tihotapev utihotapiti večjo koliločno robe. Ta njihov račun pa so zopet prepričeli obmejni službojšči organi finančne kontrole v Gederoveh Presenečenih tihotapeci so večino tihotapske robe odvrgli ter pobegnili nazaj na avstrijsko ozemlje. Kljub temu, da so organi finančne kontrole za pobeglimi tihotapeci streljali, se je istim v mrzljem jutru posrečilo pobegniti. Najbrž pa niso odnesli povsem zdrave kože, ker se je dalo iz njihovega očiščanja med begom sklepati, da je moral eden izmed tihotapev biti ranjen. Patrulja je ob tej priliki zaplenila 5600 knjižic cigaretnega papirja "Otoman", 6 kg nadnovega in 3 kg najfinnejšega saharina v kristalih ter 10 velikih vžigalkov. Tihotapcem se je tako mudilo nazaj čez mejo, da je eden izmed četrtice odvrgel tudi čevlje, ki si jih je sezul, ko je maral prebrezel potok Hučnico. Te čevlje je zmagovalno primel domov patruljan pes Luks, ki je pridno pomagal zasedati tihotapec in jim povzročiti pančen strah.

Pridružil se je, da ga žena — no, možak je našel za to seveda krepkeje izraze — ne bo več jezila.

"Saj so znam sam pomagati, da se rešim twoje nadolige!" ji je zagonzel mod in sedel na tla. Šečul si je čevlje, jih vrgel od sebe, si odplekle in se spustil v dir proti savski strugi.

Zeni pa je bilo menda žal, da bi postala tako hitro vdova. Videc, da ima mož resne namene, je planila za njim in ga se pravočasno ujela. Ker je ženica precej zastavna, je kandidata smrtil po dolgem prizadevanju le obvladala. Zavlekla ga je na cesto nazaj! Mož pa se je napolnil potolažiti. Porabil je prvo priliko, in planil proti reki, ki je bila zaradi deževja precej narastla.

Domevja se, da so bili tihotapeci deli tihotapske bande iz Medjimurja, od koder jih največ prihaja kupovati tihotapsko blago v Radgono. Ti tihotapeci so izredno prebrizani in že dolgo časa delajo preglavice obmejnimi organom.

Preplašena žena jo je ubrala zoper za njim; zgrabila ga je in zatrla ga v vleka nazaj na breg. Tam ga je položila na tla, in ga krepko tiščala, da se ji ni mogel iztagati in dirjeti v Savo. — "Oblec se in pojdi domov!" mu je prigovarjala.

SAKSER STATE BANK

32 CORTLANDT STREET

NEW YORK, N. Y.

posluje vsak delavnik od 8.30 dop. do 6. popoldne.

Za večjo udobnost svojih klijentov, vsak pondeljek do 7. ure zvečer.

Postujmo se vse brez izjeme, te stare in stanovitne domače banke.

Peter Zgaga

Na poziv neznanega rojaka, naj venci tudi kako pametno blekmem, sem sklenil zaini med učenjake in napisati učeno razpravo.

Toda o tem naj si razpravljal, to je kriz.

Nato pa začnimo, v božjem imenu.

Tehnika napreduje z naglimi koraki. Danes imamo na razpolago stvari, o katerih se nam ni pred dobrimi desetimi ali dvajsetimi leti sanjalo. Radija, televizija, najraznovrstnejši plini, dovršena letala itd.

Kemiki, fiziki in drugi učenjaki pa se vse višje stremi.

Tako sem naprimer čital predkratki, da namerava neki kemik umetnim potom prizvezeti življenje. In z življenjem tudi človeka.

Ideja je že stara. Že starji medrijanci so se pečali z njo, toda do danes je ni se nihale urednili.

Temejni snovi življenja se pravi s strokovnjaškim imenom protoplazma.

Učenjaki domnevajo, da se jim bo v bližnji bodočnosti posrečilo umetnim potom napraviti snov, ki je protoplazmi v vseh ozirih podobna.

Le verno čital, Marjanca, do konca, kajti to je resne stvari. Če se hočeš kaj pametnega naučiti, moraš tudi kako pametno stvar činiti. Sodišče je bilo nekoliko iznenadeno, kajti doslej se ni videlo človeka, ki bi znal tako sijajno racunati čustva in duševne bolečine v zvenec vrednoto, tem bolj ker ni vložil tožbe za ločitev zakona in je izjavil, da bo zeno tudi po tem dokazanem pacuju vzel zopet k sebi. Tožitelj je utemeljeval svoj zahteve z navedo, da je tako visoka odškodnina v bodoče ženo obvarovala pred podrobнимi dejanimi.

Sodišče je priznalo veljavo temu dokumentu, vendar pa znižalo zahteve na 10.000 frankov, češ, da je toliko trajalo do založbe Wolfganga Haya, ker je izvršil roparski napad na neko prodajalko šolskih predmetov. Pobil jo je s klavdom na tla in težko ranil. Roparja so prijeli po razburljivem lov z avtomobilom in razsodili, da nezvesta žena nikakor ni več vredna nego toliko. V ostalem je to šele prvi greh žene in je zanj globa devolj občutna.

No v gospodovih ozirih je tudi človek.

Pravijo, da je v tretjem stoletju pred Kristovim rojstvom živel v Panopoli na Grškem čaravnjak. Sosimos po imenu.

Iz raznih kovin je nameraval napraviti zlato ter pri tem v svoje ter tudi v moje največje začudenje dozidal, da ima vsaka kovina dušo in telo.

Njegovi učenjaki so se opriljeli tega nauka ko klopje ter so zrcali smartravine in za resnico živa bitja, bodisi za živalska, bodisi za človeška.

Baker so na primer smatrati za žival, zlato in srebro pa za človeka. In pri tem je ostalo, ali umetni potom niso mogli napraviti človeka.

Tisoč let pozneje se je pojavil v Nemčiji učenjak Paracel, ki je včasih resno pisal, včasih pa skušal zvoditi svoje citatelje za nos. Nasveti, da ima vsaka kovina dušo in telo.

Dotično njegovo navodilo se imenuje "paramirum". Poznejsi učenjaki so delali, kuhalili in mešali po njegovem navodilu, toda poskus se jih ni obsegel. Najbrž je Paracel v navdušenju ali v naglici pozabil kaj zapisati ali je pa narobe zapisal.

Iz onega časa se vedno pojavljajo učenjaki, ki razmišljajo in si ubijajo glave, kako bi se dalo na umetni način napraviti živo bitje. Tudi moderna znanost se je pričela v zadnjih desetih letih zelo močno baviti s tem perečim vprašanjem. Nekateri domnevajo, da bi bilo mogoče doseči to radioaktivnim potom ali s pomočjo diametralne psihologije.

To je pa nerodno in težavno, kajti vzroki temeljnih radioaktivnih svojstev še niso znani, pa tudi pojmov diametralne psihologije natančno ne poznajo, in se navsezadje na istem stilušču kot sva na primer jazz in pa ti, predraga moča Marjanca.

Vse kaže, da z umetnim človekom zaenkrat še ne bo nič in da bodo potekla še dolga stoletja, predno bo znanost toliko napredovala, da bo ustvarila človeka na umeten način.

POGREŠANI DOKUMENT

ROMAN IZ ŽIVLJENJA.

Za Glas Naroda priredil G. P.

17

(Nadaljevanje.)

— Henrik, vi ste bili že več kot štirideset let v službi svojega gospodarja, kaj ne?

On je prikmal s svojo sivo glavo.

— Da, gospodična Alenka. Sedaj, ko ne morem več služiti, se zdaj samemu sebi odveč. Kaj bo z menoj, če bom moral sedaj zapustiti hišo?

Ona se je ozrla nanj, polna dobrote.

— Do tega ne bo prišlo. Henrik Novi gospodar vam bo privoščil počitek po dolgi službeni dobi.

Henrik je napravil zaničevalno krenjno.

— Oprostite, gospodična Alenka, gospoda Kurta Bernčia enim takoj malo, kot njegovo sestro. Če kosti prisla oba semkaj, povežem lahko svoje stvari, če ni napravil gospod nikake oporoke. Včeraj zjutraj, ko sem ga oblačil, je rekel, da se bo to zgodilo še pred odpotovanjem.

Alenka je prikmal.

— Da, Henrik, testamenta ni napravil. Jaz bom zapustila hišo, kaže hitro bo vse urejeno, kajti jaz sem mlada, zdrava in lahko delam.

— Tako pa ni misil milostni gospod z vami, to vem dobro. Stala ste mu dosti bliže kot brat in sestra Berndt, ki se bosta sedaj tukaj ispirila.

— Mogoče pa tudi ne, Henrik, — mogoče bo prišlo vse drugače kot si mislite. Ali ste si ogledali gospoda, ki je prišel prej?

— Ne natančno. Moje stare oči ne vidijo več dobro.

— No, potem bi vam pač padijo v glavo, kako zelo je podoben načemu ranjkemu. To vam pravim le, da bodo postale vaše skrbki nekoliko lažje. Ne klepetajte, dokler ni treba. — Ali ste poznali hčerkko svojega gospoda?

Henrik je prikmal.

— Našo gospodično Marijo! To vam rečem. Bila je sama dobrata in izza njene smrti je postala hiša mojega gospoda prazna. Že ko je šla v Anglijo, je postalno strasno prazno!

Alenka ga je prijela za roko.

— Henrik, gospod, ki je preje prišel, je sin gospe Marije Herfurt, rojene Berndt. Takrat se je na skrivnem poročila v Angliji in je prisla domov, da prizna svojemu ocetu greh, da je postala žena in mati malega sina. Njegov starci oči je izvedel do včeraj pred svojo smrto. On stoji sedaj notri ob mrtvakaških odr u. Žalibog je prišel prepozno, da bi govoril z njim. Henrik, mladi gospod je take vrste kot njegov starci oči ter ne bo pustil starega službenika stradati in trpeti pomanjkanja. On je dober in plemenit.

Od veselega presenečenja se je stari služabnik zgrudil brez moči na stol.

— Sveti Bog, — da se sedaj, na moja stara leta dogajajo čudeži! — tako je mrmljal, ves začuden.

V istem trenutku pa je pozvonil telefon.

Alenka je položila prst na usta.

— Ne klepetaj, dokler ni vse jasno. Ce bo prišel gospod Herfurt, mu recite, naj počaka za trenutek. Sedaj hočem k telefonu!

Henrik je pokimal te zrl povsem poparten za Alenko.

Alenka je šla k telefonu ter snela slušalko.

— Kdo tam?

Odgovoril ji je glas Lene.

— Jaz sem tukaj, gospodična Alving. Kaj pa je? Naša služabnica mi je rekla ravnokar, da ste me že včeraj klicali. Prišla sva pozno domov ter zaspala. Kaj pa je?

Po tem vprašanju je slišala Alenka veliko vdihanje.

— Žal mi je, gospodična Berndt, da sem vas šele sedaj dobila. Vaša služabnica vas ni hotela prebuditi, kljub moji nujni prošnji.

— Moj Bog, ali se tako strašno mudri, kar mi hočete povedati?

— Vaj zelo važno — in žalostno. Sporočiti vam moram, da je stric Rok včeraj zvečer naenkrat umrl na srčni hibl.

Zavladal je precej časa molk, nakar je vskliknil:

— Ali je mrtve?

— Da, gospodična Berndt, žalibog. Našli smo ga pred včerjerto v njegovi sobi mrtvega.

Nastal je zopet inok. Nato pa je Lena nahrullila Alenko, kot služabnico;

— In to izvem šele sedaj?

Porogljiv usamev je hušnill krog ust Alenke. Vedela je, da bo prišlo to očitano, kljub njenim prizadevanjem.

— Ker vas nisem mogla preje dosegli, gospodična Berndt, sem vam mogla sporočiti to novico šele sedaj. — je rekla nakratko.

— Oho, gospodična moja, ta ton si prepovedujem. Vi bi se morali pod vsemi okoliščinami potruditi, da nas najdete!

— Ali mi hočete povedati, kje naj bi vas iskal? Vaša dekla niti vedela, v katerem gledišču ste. Tudi nisem imela nobenega časa, kajti imela sem dosti opravkov.

— Aha, — tako, lahko si mislim, kakane opravke ste imeli. Hoteli ste pospraviti hitro, kar se je dalo.

Alenka je prebledelo od ogortenja ter si ugriznila ustnicu.

— Take obdobjitve si prepovedujem, gospodična Berndt. Moji kovčki so vam na razpolago za pregled, če želite ter imate pravico do tega.

— Pojdite nekoliko navzdol s svojega prestola, milostna. Prav govor bom to želela ter imela pravico do tega. Predno pa bom prišla do vaših kovčevgov, bodo še prazni. To poznamo!

— Ta žalitev pada na vas nazaj, ki sem vam nasproti brez varstva. Ali imate še drugače kakše želje?

— To bi morali storiti še poprej. V pol ure vam posljem voz.

Nato je obesila Alenka slušalko ter okorakala skozi vešo. Tam je stal Gert Herfurt resnega obraza poleg starega Henrika. Zar je v njen bledi in prepaden obrazu ter videl, kako se je boriла s solzami.

— Upam, da niste imeli ničesar sitnega na telefonu, gospodična?

Alenka se je takoj ojunačila.

— Bila je gospodična Lena Berndtova. Očitala mi je, ker je nisem dosegla preje, čeprav sem si prizadevala na vse načine. Drznila si je celo reči mi, da sem porabila čas za to, da spravim svoj plen na varno in da bo preiskala vse moje kovčeve.

— Oduren! — je vskliknil Gert Herfurt ter se s skrbjo ozrl vanjo.

Alenka se je stresla.

— Od te strani me prav nje ne žali. Nič novega ni, da brat in sestra domnevata, da se bogatim s premedenjem strica, a na tako nesramen način ni izgovorila Lena Berndt, dokler sem stala pod zaščito in varstvom mrtvega!

Kot da jo varuje, je stopil tudi stari Henrik poleg nje.

— Ne žalostite se, draga Alenka, kajti vi ste previsoko vzvišeni nad takimi natolcevanji. Gospodična Berndt išče ljudi za grmom, kjer je sama ticala. Nicesar nočem redi, — mislim pa si svoj del.

Alenka se je s težavo pomirila.

— To je bil le prvi njen korak, ki me čakajo, — je rekla brezizrazno.

Sodobno in impulzivno jo je prijel Gert za roko.

— V tej zadevi se lahko smatram dedičem svojega očeta. Ali mi hočete dovoliti, da prevramem vašo začetito? Za svojo častno dolžnost smatram da ponudim svoje varstvo vam, gospodična!

Občutek varnosti se je naselil v srcu Alenke. Solzni oči je pogledala nanj.

— Hvala vam za vašo dobro voljo in če s ne bom mogla sam abraniti, vas bom poklical na pomoč.

— Vsak čas bom pripravljen!

Alenka je dala nato Henriku navdihlo, naj reče šoferju, naj gre v pol ure k bratu in sestri Berndt.

— Gospodična Berndt želi danes s svojim bratom obedovati tukaj in pošljem naj avtomobil, — je rekla.

— No — tukaj ne smejo nastopiti kot gospoda, dokler nimajo pravice za to, — je mrmljal Henrik, pripravljen na boj.

Ko je bila Alenka zopet sama z Gertom, je rekla sмеje:

— Zvestega prijatelja v občudovalca ste dobili v starem Henru. On mi je tudi zaupal, da bo vaša bodočnost s testamentom zasigurana. Dosti dobrega mi je pripovedoval o vas.

Alenka je zardela.

— Henrik je pristranski. On ljubi vse, kar je ljubil njegov gospodar ter ne more trpeti nikogar, katerega ni mogel videti gospodar.

(Dalej prihodnj.)

POZOR, ROJAKI

is naslov na listu, katerega prejemate, je razvidno, kdaj Van je naročnila pošta. Ne čakajte toraj, da se Vas opominju, temveč obnovite naročnino ad direktno, ali pa pri enem sledčih naših zastopnikov.

CALIFORNIA

Fontana, A. Hochevar

San Francisco, Jacob Laushin

COLORADO

Denver, J. Schutte

Pueblo, Peter Culig, John Germ

FRANK JANEAH, A. BAFTIĆ.

Salida, Louis Costello

Walsenburg, M. J. Bayuk

INDIANA

Indianapolis, Louis Banich

ILLINOIS

Aurora, J. Verbich

Chicago, Joseph Blah, J. Bevčić

Mrs. F. Laurich, Andrew Spillar

Cicer, J. Fabian

Joliet, A. Anzelc, Mary Bambich

J. Zalešek, Joseph Hrovat

La Salle, J. Spelich

Mascoutah, Frank Augustin

North Chicago, Anton Kobal

Springfield, Matija Barborich

Summit, J. Horvath

Waukegan, Frank Petkovsek in

Jože Zelenec

KANSAS

Girard, Agnes Močnik

Kansas City, Frank Zagari

MARYLAND

Steyer, J. Cerne

Kitzmiller, F. Vodopivec

MICHIGAN

Calumet, M. F. Kobe

Detroit, Frank Stular, Ant. Janeschich

MINNESOTA

Chisholm, Frank Gouze, Frank Pucelj

Ely, Jos. J. Peshel, Fr. Šekula

Eveleth, Louis Gouze

Gilbert, Louis Vessel

Hibbing, John Povš

Virginia, Frank Hrvatich

Sheboygan, John Zorman

West Allis, Frank Štok

MISSOURI

St. Louis, A. Nabrgoj

MONTANA

Klein, John R. Rom

Roundup, M. M. Panian

Washoe, L. Champa

NEBRASKA

Omaha, P. Broderick

NEW YORK

Gowanda, Karl Sternisha

Little Falls, Frank Maale

OHIO</